

МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО
ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ПРОГРАМИРАНЕ НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ”

НАСОКИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

**по схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ,
чрез открита процедура за конкурентен подбор на проекти с
определен срок на подаване на предложенията**

Приоритетна ос 4: „Местно развитие и сътрудничество”

Операция 4.1: „Дребномащабни местни инвестиции”

**Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ:
BG161PO001/4.1-03/2010 „Подкрепа за прилагане на мерки за
енергийна ефективност в общинската образователна
инфраструктура на 178 малки общини”**

Бюджетна линия: **BG161PO001/4.1-03/2010**

Краен срок за кандидатстване: 5 юли 2010 г.

Код по приоритетна тема:	40, 42, 43, 75, 77
Код по форма на финансиране:	01
Код по териториална спецификация:	01
Код по местонахождение:	BG - 178 общини в Република България

София, март 2010 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ”	7
1.1. ВЪВЕДЕНИЕ	7
1.2. ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ:	8
1.3. ПРИОРИТЕТНА ОС 4 „МЕСТНО РАЗВИТИЕ И СЪТРУДНИЧЕСТВО”	8
1.4. ОПЕРАЦИЯ 4.1. „ДРЕБНОМАЩАБНИ МЕСТНИ ИНВЕСТИЦИИ”	8
2. ЦЕЛ НА НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	10
2.1 ПРОЦЕДУРА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СХЕМАТА ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	11
3. ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ	11
4. ОБЩ РАЗМЕР НА ФИНАНСОВИТЕ СРЕДСТВА ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	12
5. ПРАВИЛА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	13
5.1 ПРАВИЛА ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРОЕКТИ, ГЕНЕРИРАЩИ ПРИХОДИ	13
5.2 ПРАВИЛА ЗА ДОПУСТИМОСТ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА	13
5.2.1 ДОПУСТИМОСТ НА КАНДИДАТИТЕ	14
5.2.1.1 ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДОПУСТИМОСТ НА КАНДИДАТА	14
5.2.1.2 ИЗПЪЛНИТЕЛИ ОТ СТРАНА НА БЕНЕФИЦИЕНТА	14
5.2.2 ДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ, Т.Е. ДОПУСТИМИ ПРОЕКТИ, ЗА КОИТО МОЖЕ ДА СЕ КАНДИДАТСТВА	15
5.2.2.1 ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ:	15
5.2.2.2 ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ	15
5.2.2.3 ДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ /ВИДОВЕ ПРОЕКТИ/ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ:	17
5.2.2.4 НЕДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ/ПРОЕКТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА СА:	19
5.2.2.5 СТЕПЕН НА ГОТОВНОСТ НА ПРОЕКТА	19
5.2.3 ДОПУСТИМИ РАЗХОДИ: РАЗХОДИ, КОИТО СЕ ПРИЗНАВАТ ПРИ ОТПУСКАНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	20
Допустими разходи за организация и управление:	22
5.2.4 НЕДОПУСТИМИ РАЗХОДИ	23
6. НАЧИН НА КАНДИДАТСТВАНЕ И ПРОЦЕДУРА НА ОЦЕНКА НА ПРОЕКТО ПРЕДЛОЖЕНИЯТА	24
6.1. ФОРМУЛЯР ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ	24
6.2. КАК И КЪДЕ СЕ ИЗПРАЩАТ ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ	24
6.3. КРАЕН СРОК ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ	25
6.4. ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ	25
6.5. ОЦЕНКА И ПОДБОР НА ПРОЕКТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ	26
6.5.1. ЕТАП 1: ОЦЕНКА НА АДМИНИСТРАТИВНОТО СЪОТВЕТСТВИЕ	26
6.5.2. ЕТАП 2: ОЦЕНКА НА ДОПУСТИМОСТТА	27
6.5.3. ЕТАП 3: ТЕХНИЧЕСКА И ФИНАНСОВА ОЦЕНКА	28
6.5.4. СПИСЪК НА ДОКУМЕНТИТЕ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ	33
6.6. ПРОЦЕДУРИ ПО СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОРИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	35
6.6.1. УВЕДОМЯВАНЕ ОТНОСНО РЕШЕНИЕТО НА ДОГОВАРЯЩИЯ ОРГАН	35
6.6.2. СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОР ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	36
6.7. ОБЩИ ПРАВИЛА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТИ ПО ДОГОВОРИ ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	36
6.7.1. СПЕЦИАЛНИ УСЛОВИЯ ПРИЛОЖИМИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТА	36
6.7.2. ОКОНЧАТЕЛЕН РАЗМЕР НА БЕЗВЪЗМЕЗДНАТА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	37
6.7.3. НЕВЪЗМОЖНОСТ ДА СЕ ИЗПЪЛНЯТ ЦЕЛИТЕ НА ПРОЕКТА	37
6.7.4. ПРОМЕНИ В ДОГОВОРА И БЮДЖЕТА	37
6.7.5. ПЛАЩАНИЯ	38
6.7.6. НАБЛЮДЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТА И ПОСТИГАНЕ НА ЗАЛОЖЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ	38
6.7.7. ОТЧИТАНЕ НА ПРОЕКТА	38
6.7.8. ПУБЛИЧНОСТ	39
6.8. СПИСЪК НА ПРИЛОЖЕНИЯТА	40

Обяснителни бележки

Анекс	Документ, модифициращ условията на сключения вече договор.
Безвъзмездна финансова помощ	Без да противоречи на чл. 108 от Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 г., това са средства, предоставени от ОП "Регионално развитие", включително съответното национално съфинансиране, с цел изпълнението на одобрен проект, насочен към постигане на определени резултати.
Бенефициент на безвъзмездна финансова помощ	Лицата, посочени в чл. 2, ал. 4 от Регламент (ЕО) № 1083/2006 г. - публичен или частен стопански субект, организация или предприятие, който отговаря за започването или за започването и изпълнението на операциите. В рамките на схемите за помощ по чл. 87 от Договора бенефициентите са публични или частни предприятия, които изпълняват отделен проект и получават публична помощ.
Възстановим данък добавена стойност	Сумата на платения данък върху добавената стойност, която регистрираното по реда на Закона за данък върху добавената стойност лице има право да приспадне от задълженията си по Закона за данък върху добавената стойност, включително когато, като е имало това право, не го е упражнило по реда на закона.
Договарящ орган	Орган, който провежда процедури за набиране и оценка на проектни предложения и сключва договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.
Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	Договор, сключен между Ръководителя на Договарящия орган и бенефициент, за предоставяне и разходване на безвъзмездна финансова помощ с цел изпълнение на одобрен проект.
Допустими разходи	Разходите, които могат да бъдат приети като разрешени по един проект.
Кандидат	Водеща организация и/или партньор/и, която/които разработват проектно предложение с цел бъдещо изпълнение на одобрения проект.
Компонент	Една от възможните сфери на действие на схемата за безвъзмездна финансова помощ.
Критерии за допустимост на кандидатите	Критерии относно кандидатите, които могат да бъдат бенефициенти по конкретната безвъзмездна финансова помощ.
Критерии за допустимост на проектите дейности	Изисквания, които се отнасят до видовете дейности, предвидени за изпълнение в рамките на проектите предложения, които отговарят на приоритетите и целите на конкретната безвъзмездна финансова помощ, както и на правилата и законодателството в областта на държавните помощи.
Критерии за оценка на проектите предложения	Критерии, изготвени и одобрени от Управляващия орган, съобразени с критериите за подбор на проекти на ниво операции, одобрени от Комитета за наблюдение по съответната оперативна програма, създаден с Постановление № 182 на Министерския съвет от 2006 г. за създаване на Комитети за наблюдение на Националната стратегическа референтна рамка и Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, в съответствие с които се извършват оценката и изборът на проекти, които да бъдат съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз.

Недопустими разходи	Разходи, които не могат да бъдат приети като разрешени по проект и не могат да бъдат включени в искане за плащане по смисъла на ПМС № 62 от 21.03.2007 г.
Нередност	Всяко нарушение на разпоредба на правото на Общността, в резултат на действие или бездействие от икономически оператор, което е имало или би имало за резултат нарушаването на общия бюджет на Общностите или на бюджетите, управлявани от тях, или посредством намаляването или загубата на приходи, произтичащи от собствени ресурси, които се събират направо от името на Общностите или посредством извършването на неоправдан разход.
Одитен орган	Структурата, която е функционално независима от Управляващия орган и Сертифициращия орган и е отговорна за проверката на ефективното функциониране на системите за управление и контрол.
Оперативна програма	Документ, представен от държава-членка и одобрен от Комисията, който определя стратегия за развитие съгласно набор от приоритети, които следва да се осъществят с помощта на Структурните фондове и Кохезионния фонд.
Операция	Проект или група от проекти, избрани от Управляващия орган на съответната Оперативна програма или от друго звено под негова отговорност, съгласно критерии, определени от Комитета за наблюдение, и изпълняван/и от един или повече бенефициенти, с оглед постигане целите на Приоритетното направление, в рамките на което се изпълнява/т.
Оценителна комисия	Комисия, сформирана от най-малко трима членове с необходимите технически и административни компетенции с цел да се даде мнение за оценка на проектните предложения.
Оценка на административното съответствие	Етап от оценката на проектното предложение, при който се извършва проверка относно формалното представяне на проектното предложение.
Оценка на допустимостта	Етап от оценката на проектното предложение, при който оценяването се извършва чрез прилагане на критериите за допустимост на кандидатите и проектните дейности.
Покана за набиране на проектни предложения	Обществена покана от страна на Управляващия орган, адресирана към ясно дефинирани категории кандидати (потенциални бенефициенти), с цел те да разработят проектни предложения в рамките на специфична операция.
Приоритет	Набор от специфични цели в рамките на една оперативна програма, към които е насочено изпълнението на конкретни мерки.
Проект	Съвкупност от взаимосвързани и взаимодопълващи се дейности с предварително определена цел/и, необходими ресурси и времева рамка за изпълнение, водещи до постигането на конкретни количествено-измерими резултати.
Проекти, генериращи приходи	Всяка дейност, която включва инвестиция в инфраструктура, чието използване подлежи на такси, заплащани директно от ползвателите или всяка дейност, която включва продажбата или отдаването под наем на земя или сгради или всяко друго предоставяне на услуги срещу заплащане (чл. 55 от Регламент № 1083/2006 г.).
Проектно предложение	Предложение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за изпълнението на определен проект, включващо формуляр за

	кандидатстване и други придружителни документи.
Публични органи	Бюджетни предприятия съгласно параграф 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството.
Сертифициращ орган	Структурата, отговорна за сертифициране на разходите по всяка оперативна програма и за подготвяне и изпращане на ЕК на сертифицирана декларация за разходите и искане за плащане по всяка оперативна програма.
Схема за безвъзмездна финансова помощ	Това е общоприетото название на безвъзмездна финансова помощ по оперативна програма. В настоящите насоки безвъзмездна финансова помощ и схема за безвъзмездна финансова помощ се използват като синоними.
Техническа и финансова оценка	Оценка по същество на проектните предложения, която се извършва в съответствие с критериите за оценка на проектите.
Управляващ орган	Структурата, определена да осъществява функцията по управление на оперативната програма и отговорна за нейното ефективно, ефикасно и законосъобразно изпълнение.

Списък на съкращенията

АЕЕ	Агенция за енергийна ефективност
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ДКЕВР	Държавната комисия за енергийно и водно регулиране
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ	Европейският социален фонд
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗЕЕ	Закон за енергийна ефективност
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗУТ	Закон за устройство на територията
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НВМОП	Наредба за възлагане на малки обществени поръчки
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
ОЛАФ	Европейска служба за борба с измамите.
ОПРР	Оперативна програма "Регионално развитие"
ПМС	Постановление на Министерски съвет
СМР	Строително-монтажни работи

1. ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ”

1.1. Въведение

Оперативната програма „Регионално развитие” 2007-2013 (ОПРР) представлява единна оперативна програма за всичките шест района за планиране в България, които са избираеми за финансиране по цел „Сближаване” на политиката за сближаване на ЕС. ОПРР е разработена в съответствие с целите на Европейския съюз, определени в Стратегическите насоки за сближаване на Общността за периода 2007-2013 година. Също така, ОПРР е в съответствие с Националната стратегическа референтна рамка на Република България и с Националната програма за реформи. В този по-широк контекст всички действия, предвидени в рамките на ОПРР, ще включват приоритетите на Общността, които подкрепят устойчивото развитие чрез укрепване на растежа, конкурентноспособността и заетостта, социалното включване, както и опазване качеството на околната среда.

Оперативна програма „Регионално развитие” за периода 2007-2013 г. трябва да изпълни следните средносрочни цели:

Обща цел на програмата

☞ Подобряване качеството на живот и работната среда с по-добър достъп до основните услуги и нови възможности за повишена регионална конкурентноспособност и устойчиво развитие.

Специфични цели на програмата

☞ Изграждане на устойчиви и динамични градски центрове, свързани с техните по-слабо урбанизирани периферни територии, като по този начин се увеличават възможности за просперитет и развитие.

☞ Осигуряване на по-добър достъп до пътни, ИКТ и енергийни мрежи за изостаналите райони.

☞ Повишаване на регионалния туристически потенциал за развитие и маркетинг на устойчиви, диверсифицирани, специфични за региона туристически продукти с по-висока добавена стойност.

☞ Мобилизиране на регионалните и местни технически и институционални възможности и ресурси за осъществяване на политики за регионално развитие.

ОП „Регионално развитие” поставя стратегически акцент върху ограничен брой въпроси в отговор на потребността от изпълнение на целите на ЕС за постигане на растеж и трудова заетост в светлината на подновената Лисабонска стратегия, чрез използване на инструментите на политиката за сближаване и Стратегическите насоки на Общността за сближаване 2007–2013 г.. Акцентът се поставя върху избрана комбинация от няколко стратегически области, попадащи главно в обхвата на първите основни насоки.

☞ *Стратегията на ОПРР е да се повиши конкурентноспособността и привлекателността на регионите и общините и да се намалят различията между и особено в рамките на шестте района за планиране на ниво NUTS II посредством подобряване на индустриалната, жилищната, социалната, екологичната и културна среда на градските райони и достъпността на селските райони по отношение на пътните, информационните и комуникационни, както и енергийните мрежи.*

Стратегията ще бъде изпълнена посредством пет приоритетни оси, както следва:

Приоритетна ос 1: Устойчиво и интегрирано градско развитие

Приоритетна ос 2: Регионална и местна достъпност

Приоритетна ос 3: Устойчиво развитие на туризма

Приоритетна ос 4: Местно развитие и сътрудничество

Приоритетна ос 5: Техническа помощ

1.2. Институционална рамка за прилагане на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ:

Управляващ орган на ОПРР е Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие“ в Министерство на регионалното развитие и благоустройството. Управляващият орган носи отговорност за управлението на ОПРР, съгласно Регламент № 1083/2006 г.

Регионалните отдели на Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие“, разположени в центровете на 6-те района за планиране, са звената, които консултират и оказват съдействие на потенциалните бенефициенти относно разработването и представянето на проектни предложения.

Договарящ орган на ОПРР - Управляващият орган е и Договарящ орган, по смисъла на ПМС № 121/31.05.2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, и по Програма ФАР на Европейския съюз.

Комитет за наблюдение на ОПРР одобрява критериите за избор на операции по ОПРР, осъществява наблюдение, одобрява корективни мерки и др. функции, произтичащи от Регламент (ЕС) № 1083/2006 г. и ПМС № 182/21.07.2006 г.

Сертифициращ орган е дирекция “Национален фонд” в Министерство на финансите. Съгласно чл. 61 от Регламент (ЕС) № 1083/2006 г., Сертифициращият орган е отговорен за сертифициране на разходите, извършени от бенефициентите.

Одитен орган е Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС към Министъра на финансите. Съгласно чл. 62 от Регламент (ЕС) № 1083/2006 г., Одитният орган е отговорен за извършване на одити, за проверка на ефективното функциониране на системата за управление и контрол на оперативната програма.

Централно координационно звено е структурата, която координира и следи изпълнението на целите на НСРР в процеса на усвояване на средствата от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС в страната. Функциите на структурата се изпълняват от дирекции „Програмиране на средствата от ЕС“, дирекция „Мониторинг на средствата от ЕС“ и „Информация и системи за управление на средствата от ЕС“ в Министерския съвет.

1.3. Приоритетна ос 4 „Местно развитие и сътрудничество”

Настоящите насоки за кандидатстване по схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ *BG161PO001/4.1-03/2010 „Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинската образователна инфраструктура на 178 малки общини ”* са в рамките на приоритетна ос 4 на ОПРР „Местно развитие и сътрудничество”.

Приоритетна ос 4 попада в обхвата на сферата на действие на ЕФРР, посочена в чл.3.2 (б) от Регламент 1080/2006г.

Приоритетната ос има за цел да допринесе за устойчивото местно и междурегионално развитие. Основната ѝ характеристика е създаването и подпомагането на инвестиционни инициативи, свързани с местна собственост, формулирани на местно ниво от местните заинтересовани страни и разработени по гъвкав начин за намиране на решения на конкретни местни проблеми.

Насоки за кандидатстване, бюджетна линия BG161PO001/4.1-03/2010 „Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинската образователна инфраструктура на 178 малки общини”

От 264 общини в България, 178 са малки и се характеризират с периферен статус. В същото време част от тези общини могат да бъдат определени като общини в неравностойно положение по отношение на местоположение, ниво на развитие и структура на местната икономика. В тази категория попадат периферни, планински, селски, общини в индустриален упадък и други, които изискват по-интензивна подкрепа за развитието си. В повечето случаи малкият им размер е в съчетание със или е резултат от натрупването на неблагоприятни обстоятелства.

Въпреки че в България регионалното развитие е свързано до голяма степен с градското развитие и градските възможности, все пак има определени области, в които неагломерационни и сравнително малки общини биха могли да обосноват необходимостта от дребномащабни инвестиции, които са от съществено значение за тяхната конкурентоспособност и устойчивост.

Ето защо тази приоритетна ос е насочена само към общините, които се намират извън обхвата на градските агломерационни ареали и изпитват остра потребност от инвестиции подпомагащи развитието им.

Конкретната помощ включва:

- Подкрепа за населени места, които имат капацитет да се превърнат във важни социално икономически центрове, допринасяйки по този начин за повишаване на икономическата и социална активност на прилежащите им територии;
- Използване на възможностите, които предоставят инвестициите в инфраструктура;
- Подобряване на услугите в областта на образованието, здравеопазването и бизнеса на местните общности чрез обновяване на свързаната с тях инфраструктура;
- Превръщане на малките общини в привлекателно място за местни и чуждестранни инвеститори;
- Подобряване на качеството на околната среда и превенция на риска.

Приоритетът подкрепя и обмяната на опит и знания между регионалните и местни власти и техни партньори от други страни-членки на ЕС (операция 4.2). По същество това означава насочване, канализиране и предаване на знания, ноу-хау и най-добри практики към българските партньори по време на съвместната им работа. Приоритетът ще се реализира чрез проекти с участието на местните общности, които ще имат възможност да развият институционални и неформални форми на сътрудничество и диалог, свързани с проблемите на развитието.

1.4. Операция 4.1 „Дребномащабни местни инвестиции”

Основна цел на операцията е да подпомогне местното развитие като подкрепи реализацията на важни и полезни дребномащабни местни инвестиции.

Настоящата операция е насочена към малките общини извън агломерационните ареали, които се сблъскват с проблеми, вследствие от тяхната географска и икономическа изолация. Тя е насочена и към оказването на интензивна подкрепа и включва дейности, благоприятстващи създаването на нови възможности за местно развитие, които ясно ще мобилизират заинтересованите страни на местно ниво и ще доведат до решаването на специфични за общините проблеми.

Операцията цели както подобряване на възможностите за развитие, така и повишаване качеството и средата на живот.

Образователната и здравна инфраструктура в малките общини не е приспособена към настоящите нужди и е в лошо техническо състояние. Сградите на образователните институции не се поддържат и почти две трети от тях не са били ремонтирани през последните 10 години. Сградите на здравните и лечебни заведения също се нуждаят от сериозни инвестиции за обновяването си.

Ето защо тази операция се съсредоточава върху подобряване на основните елементи на образователната, здравната и бизнес инфраструктура в райони, където преодоляването на съществуващите дефицити има значително въздействие върху местното икономическо развитие. Ще се осигурява подкрепа и за дейности за подобряване на качеството на околната среда и превенция на риска.

Схемата за дребномащабни инвестиции по Приоритетна ос 4 ще даде възможност на малките общини да решат проблеми, сходни с тези в градските агломерации по Приоритетна ос 1. Предложените инвестиции трябва да са обусловени от ясна необходимост и търсене, които не могат да бъдат задоволени чрез използването на подобен тип инфраструктура в близките градски райони.

В предвид размера на общините и необходимостта да се съчетават финансовите, административни и човешките ресурси, предимство ще се дава на съвместни дребномащабни инвестиционни проекти, които имат подкрепата на и носят полза за повече от една община и предвиждат споделени отговорности за гарантиране на устойчивост на инвестицията.

2. ЦЕЛ НА НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ

Основната цел на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е **да осигури общинска образователна инфраструктура с високо ниво на енергийна ефективност, допринасяща за устойчиво местно развитие.**

Конкретни цели:

- Да се повиши енергийната ефективност на общинската образователна инфраструктура в рамките на 178 малки общини;

- Да се осигури използване на ВЕИ в общинската образователна инфраструктура;

Предложените проекти трябва да:

- Подобряват възможностите за развитие на съответната територия;
- Подобряват качеството на живот, жизнената и работна среда;
- Повишават привлекателността на региона;
- Отчитат потребностите на групите в неравностойно положение, включително ромите.

Индикатори, посредством които се измерва постигането на целта на настоящата схема:

- Икономия на енергия от обновяването на сградите на образователната инфраструктура (MWh/средногодишно);
- Население, облагодетелствано от подобрена образователна инфраструктура
- Ученици/деца, облагодетелствани от подобрена образователна инфраструктура
- Подобрена образователна инфраструктура – кв.м.РЗП.
- Брой създадени нови работни места.

2.1 Процедура за изпълнение на схемата за безвъзмездна финансова помощ

Процедурата за изпълнение на настоящата схема е в съответствие с ПМС № 121/31.05.2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативните програми, съ-финансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС:

- с оглед на фазите за кандидатстване – **открита процедура** – съгл. чл. 12 (1), т.1;
- с оглед начина на подбор на проектите – **процедура за подбор на проекти** – съгл. чл. 12 (4), т.1;
- с оглед на сроковете за кандидатстване – **процедура с определен срок за кандидатстване** – съгл. чл. 12 (7) т.1.

3. ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ

За целите на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са въведени следните дефиниции:

- **"Строителни и монтажни"** са работите, чрез които строежите се изграждат, ремонтират, реконструират, преустройват, поддържат или възстановяват.
- **"Строежи"** са надземни, полуподземни, подземни и подводни сгради, постройки, пристройки, надстройки, огради, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура, благоустройствени и спортни съоръжения, както и техните основни ремонти, реконструкции и преустройства със и без промяна на предназначението.
- **"Обновяване"** е обновяване на сградите, при което съотношението, изразено в стойностен или количествен показател, между обновяването и повърхността на сградните ограждащи конструкции и елементи и/или сградните енергийни

инсталации (отоплителни, вентилационни, климатизационни и др.) е повече от 25 на сто, както и в случаите, в които повече от 25 на сто от сградната ограждаща конструкция подлежи на обновяване (в общата стойност не се включва цената на земята).

- **"Реконструкция"** на строеж е възстановяване, замяна на конструктивни елементи, основни части, съоръжения или инсталации и изпълнението на нови такива, с които се увеличава носимоспособността, устойчивостта и трайността на строежите.
- **"Основен ремонт"** на строеж е частично възстановяване и/или частична замяна на конструктивни елементи, основни части, съоръжения или инсталации на строежа, както и строително-монтажните работи, с които първоначално вложени, но износени материали, конструкции и конструктивни елементи се заменят с други видове или се извършват нови видове работи, с които се възстановява експлоатационната им годност, подобрява се или се удължава срокът на тяхната експлоатация

4. ОБЩ РАЗМЕР НА ФИНАНСОВИТЕ СРЕДСТВА ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ

Общият размер на средствата по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е както следва:

Бюджетна линия	Общ размер на схемата (100%)	Съфинансиране от ЕФРР (85%)	Финансов принос на кандидата (15%)
BG161PO001/4.1-03/2010	27 265 087,74 лева 13 940 418,00 евро	23 175 324.58 лева 11 849 355,30 евро	4 089 763,16 лева 2 091 062,70 евро

Договарящият орган си запазва правото да не разпредели всички налични средства по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ при недостатъчен брой качествени предложения, отговарящи на предварително зададените критерии.

Размер на безвъзмездната финансова помощ по отделните проекти към настоящата схема:

За отделните проекти, които могат да бъдат финансирани по настоящата схема, важат следните размери на минималната и максималната стойност:

- минимален размер на безвъзмездната финансова помощ: **200 000 лв.**
- максимален размер на безвъзмездната финансова помощ : **1 000 000 лв.**

Оценителната комисия си запазва правото да препоръча намаляване размера на исканата безвъзмездна помощ по проектите, ако разходите са неоснователни и/или се считат за прекомерни.

ВАЖНО!!!

БЕЗВЪЗМЕЗДНАТА ФИНАНСОВА ПОМОЩ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА НЕ МОЖЕ ДА НАДВИШАВА 85% ОТ ОБЩАТА СТОЙНОСТ НА ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ, В ТАЗИ ВРЪЗКА КАНДИДАТИТЕ СЛЕДВА ДА ОСИГУРЯТ ЗАДЪЛЖИТЕЛНО 15 % СОБСТВЕН ПРИНОС.

5. ПРАВИЛА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗДМЕЗНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ

Тези насоки установяват правилата за представяне, подбор и изпълнение на проектите, финансирани по открита процедура за конкурентен подбор на проекти с определен срок на кандидатстване, в съответствие с разпоредбите на ПМС № 121/31.05.2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС и по Програма ФАР на ЕС.

Кандидатстването по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ се осъществява въз основа на проектни предложения.

5.1 Правила по отношение на проекти, генериращи приходи

За „проекти генериращи приходи“ по смисъла на чл. 55 от Регламент на Съвета (ЕО) № 1083/2006 г. от 11 юли 2006 г. относно определянето на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999, **стойността на допустимите разходи не следва да надвишава разликата между текущата стойност на инвестиционните разходи и текущата стойност на нетните приходи от инвестицията за период от 30 години.**

Текущата стойност на инвестиционните разходи и текущата стойност на нетните приходи от инвестицията се определят като част от финансовия анализ/анализа „разходи-ползи“ за всеки конкретен проект „генериращ приходи“. За нуждите на изчисляването на генерирането или негенерирането на прихода, разходите за подготовка на инвестиционния проект се считат за част от инвестиционните разходи.

Когато не е възможно да се оценят предварително, приходите, генерирани в рамките на 5 години от приключването на проекта, се приспадат от разходите за проекта, които са декларирани към Европейската комисия и следва да се възстановят от Бенефициента.

ВАЖНО!

Безвъзмездната финансова помощ не може да бъде предоставяна за дейности с цел или генериращи нетна печалба в резултат на изпълнението на проекта.

Проект, генериращ приходи, е всяка дейност, включваща предоставяне на услуга срещу заплащане, или дейност, която във всеки случай ще позволи на кандидатстващата организация да генерира приходи.

Нетна печалба е:

Превишение на текущата стойност на приходите, директно породени от ползвателите на проекта, над текущата стойност на оперативните разходи от дейността, изчислени за определен референтен период.

5.2 Правила за допустимост по настоящата схема

Съществуват три вида критерии за допустимост, отнасящи се до:

- **Допустимост на кандидатите**, т.е. организациите, които биха могли да кандидатстват за отпускане на безвъзмездна финансова помощ (5.2.1),
- **Допустимост на дейностите**, т.е. проектите, за които може да бъде отпусната безвъзмездна финансова помощ (5.2.2),
- **Допустимост на разходите**, които се включват при определяне размера на безвъзмездната финансова помощ (5.2.3).

5.2.1 Допустимост на кандидатите

5.2.1.1 Изисквания за допустимост на кандидата

Допустими кандидати по настоящата схема са:

- 178 малки общини, изброени т. 5.2.2.2

ВАЖНО!

В случаите, когато кандидат има сключен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по схема BG161PO001/4.1-01/2007 „Подкрепа за осигуряване на подходяща и рентабилна образователна инфраструктура, допринасяща за устойчиво местно развитие” в процес на изпълнение и окончателният технически доклад и окончателният финансов отчет за изпълнение на проекта не са одобрени от УО на ОПРР, то той не може да кандидатства с проектно предложение по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Ако кандидатът представи ново проектно предложение, то ще бъде изключено от оценка.

Всеки кандидат може да представи само едно проектно предложение по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, като то може да включва изпълнение на дейности в няколко обекта на интервенция.

В случай, че кандидат представи повече от едно проектно предложение по схемата, то всички негови предложения ще бъдат изключени от процедурата по оценка.

ВАЖНО!

Проект, подпомаган по други европейски програми и други донори, както и по национални програми с публично финансиране, не може да бъде едновременно допустим и за финансова помощ по настоящата схема за същите дейности. Следователно кандидат, подпомаган по други европейски програми и други донори, както и по национални програми с публично финансиране, може да кандидатства по настоящата схема за безвъзмездна помощ единствено за други, нефинансирани по тези програми, дейности.

Кандидатите трябва:

- да са пряко отговорни за подготовката и управлението на проекта и да не са посредници.
- да притежават стабилен и достатъчен финансов ресурс, за да се гарантира изпълнението на дейностите по проекта;
- да имат опит и да могат да демонстрират своя капацитет за управление на дейности, съответстващи на дейностите, за които се кандидатства

ВАЖНО!

По настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ не се допуска участието на партньори.

5.2.1.2 Изпълнители от страна на Бенефициента

Бенефициентът има право да сключва договори с изпълнители за осъществяването на дейности по проекта. При избора на изпълнител Бенефициентът прилага Закона за обществените поръчки и нормативните актове по прилагането му в случаите, когато се явява

възложител по смисъла на чл. 7 и чл. 14, ал. 4 и 5 от Закона за обществените поръчки (ЗОП) и чл. 1, ал. 4 от Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки (НВМОП).

Договарящият орган ще осъществява предварителен, текущ и последващ контрол за спазване от страна на Бенефициента на процедурите за определяне на изпълнител. При представяне на искане от страна на Бенефициента за междинно или окончателно плащане, Договарящият орган ще извършва проверка на процедурите за определяне на изпълнител, с оглед признаване на разходите за съответната дейност, възложена на изпълнител.

5.2.2 Допустими дейности, т.е. допустими проекти, за които може да се кандидатства

5.2.2.1 Продължителност:

Планираната продължителност на проекта **не може да надвишава 24 месеца.**

ВАЖНО!

Кандидатът трябва да има предвид и да включи в продължителността на проекта необходимото време за подготовка, съгласуване и провеждане на процедури по възлагане на обществени поръчки за строителство, услуги и доставки, извършване на строителство, отчетност и одит, окончателно разплащане към изпълнителите и др.

5.2.2.2 Териториален обхват

Интервенциите по настоящата схема трябва да се осъществяват на територията на Република България, в рамките на **178-те общини (Приложение К от настоящите Насоки за кандидатстване), изброени по-долу:**

1.	Алфатар	61.	Якоруда	121.	Пирдоп
2.	Антон	62.	Земен	122.	Полски Тръмбеш
3.	Антоново	63.	Златарица	123.	Пордим
4.	Априлци	64.	Златица	124.	Правец
5.	Ардино	65.	Златоград	125.	Приморско
6.	Баните	66.	Ивайловград	126.	Разлог
7.	Банско	67.	Иваново	127.	Ракитово
8.	Батак	68.	Искър	128.	Рила
9.	Белене	69.	Исперих	129.	Роман
10.	Белица	70.	Ихтиман	130.	Рудозем
11.	Белоградчик	71.	Каварна	131.	Руен
12.	Берковица	72.	Кайнарджа	132.	Ружинци
13.	Бобов дол	73.	Калояново	133.	Самуил
14.	Бобошево	74.	Каолиново	134.	Сапарева баня
15.	Бойница	75.	Кирково	135.	Сатовча
16.	Бойчиновци	76.	Кнежа	136.	Свиленград
17.	Болярско	77.	Ковачевци	137.	Своге
18.	Борино	78.	Козлодуй	138.	Сливо поле
19.	Борован	79.	Копривщица	139.	Симеоновград
20.	Борово	80.	Костенец	140.	Симитли
21.	Братя Даскалови	81.	Котел	141.	Ситово
22.	Брацигово	82.	Кочериново	142.	Сливница
23.	Брегово	83.	Кресна	143.	Смядово
24.	Брезник	84.	Криводол	144.	Средец

25.	Брезово	85.	Кричим	145.	Стамболово
26.	Брусарци	86.	Крумовград	146.	Стражица
27.	Бяла (Русе)	87.	Крушари	147.	Стралджа
28.	Бяла (Варна)	88.	Кубрат	148.	Стрелча
29.	Велики Преслав	89.	Кула	149.	Струмяни
30.	Венец	90.	Левски	150.	Суворово
31.	Ветово	91.	Лесичово	151.	Сунгурларе
32.	Ветрино	92.	Летница	152.	Сухиндол
33.	Вълчедръм	93.	Лозница	153.	Съединение
34.	Вълчи дол	94.	Луковит	154.	Твърдица
35.	Върбица	95.	Лъки	155.	Тервел
36.	Вършец	96.	Любимец	156.	Тетевен
37.	Генерал Тошево	97.	Мадан	157.	Тополовград
38.	Георги Дамяново	98.	Маджарово	158.	Трекляно
39.	Главиница	99.	Макреш	159.	Трън
40.	Годеч	100.	Малко Търново	160.	Трявна
41.	Горна Малина	101.	Медковец	161.	Тутракан
42.	Грамада	102.	Мизия	162.	Угърчин
43.	Гулянци	103.	Минерални бани	163.	Хаджидимово
44.	Гурково	104.	Мирково	164.	Хайредин
45.	Гълъбово	105.	Момчилград	165.	Хисаря
46.	Гърмен	106.	Мъглиж	166.	Хитрино
47.	Две могили	107.	Невестино	167.	Цар Калоян
48.	Девин	108.	Неделино	168.	Царево
49.	Джебел	109.	Несебър	169.	Ценово
50.	Димово	110.	Никола Козлево	170.	Чавдар
51.	Долна баня	111.	Николаево	171.	Челопеч
52.	Долни чифлик	112.	Никопол	172.	Чепеларе
53.	Доспат	113.	Ново село	173.	Черноочене
54.	Драгоман	114.	Омуртаг	174.	Чипровци
55.	Дряново	115.	Опака	175.	Чупрене
56.	Дългопол	116.	Опан	176.	Шабла
57.	Елена	117.	Оряхово	177.	Ябланица
58.	Елхово	118.	Павел баня	178.	Якимово
59.	Етрополе	119.	Павликени		
60.	Завет	120.	Перушица		

ВАЖНО!

Дейности по проекти извън горепосочените общини не са допустими за финансиране по настоящата схема.

5.2.2.3 Допустими дейности за финансиране /видове проекти/ по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ:

- **Внедряване на мерки за енергийна ефективност** в общински образователни институции – детски ясли и градини, обединени детски заведения, начални, основни и средни училища, включително спортни салони (топлоизолация, подмяна на дограма, локални инсталации и/или връзки към системите за топлоснабдяване, газоснабдяване), включващо следните под-дейности:
  - подмяна на дограма (прозорци, врати);
  - топлинна изолация на външни конструкции и елементи, в т.ч. външни стени, покриви и подове;
  - основен ремонт, модернизация или подмяна на абонатни станции/котелни стопанства или прилежащите им съоръжения, вкл. смяна на горивната база при доказан енергоспестяващ и екологичен ефект,
  - изграждане на инсталации за оползотворяване на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) за задоволяване на нуждите от енергия на сградата, обект на интервенция, които не генерират приходи (печалби) от търговска дейност за бенефициента в процеса на експлоатация на съоръженията.
  - балансиране на отоплителна/охладителна, вентилационна инсталация;
  - ремонт или подмяна на вътрешна отоплителна/охладителна/вентилационна инсталация;
  - монтиране на радиаторни термостатични вентили и разпределители;
  - въвеждане на енергоспестяващо осветление;
  - внедряване на автоматизирани системи за управление и регулиране на потреблението на топлинна и електрическа енергия.
  - газифициране на сградата;
  - съпътстващи строително-монтажни работи в т.ч. ремонт или подмяна на електрическа инсталация, хидроизолация, (вкл.прилежащото дворно място), свързани с внедряването на мерките за енергийна ефективност;
- Извършване на **обследвания за енергопотребление.**

ВАЖНО!

Проектното предложение следва да включва всички енергоспестяващи мерки, предписани в обследването за енергийна ефективност, в т.ч. мерки за оползотворяване на възобновяеми енергийни източници (където са приложими), които водят до съответствие на сградата с нормативните изисквания за енергийна ефективност и имат пряк екологичен ефект. В случай, че някои мерки вече са изпълнени с предишни инициативи и/или проекти, кандидатът следва да докаже това и да включи в проектното предложение само мерките, които предстои да бъдат изпълнени за достигане на съответствие на сградите, обекти на интервенция, с нормативните изисквания за енергийна ефективност.

Всички проекти и дейности, свързани с внедряване на мерки за енергийна ефективност и оползотворяване на ВЕИ, трябва да отговарят и на изискванията на Закона за енергийната ефективност, Закона за устройство на територията и на подзаконовата нормативна база за тяхното прилагане.

ВАЖНО!

Предимство ще имат проектни предложения за внедряване на мерки за енергийна ефективност в общински образователни институции, обслужващи повече от едно населени места в рамките на една община, както и проектни предложения, насочени към внедряване на ВЕИ.

Предимство ще имат и проектни предложения, които отчитат потребностите на етническите малцинства, вкл. ромите.

Ще се насърчават проектни предложения, за които след изпълнение на мерките за енергийна ефективност, въз основа на техническите параметри от обследването за енергийна ефективност и сертификат за актуално състояние на потреблението на енергия, издаден по реда на чл. 17 от ЗЕЕ към момента на подаване на проектното предложение, достигнатият клас на енергийно потребление на обектите на интервенция ще отговаря на сертификат за енергийна ефективност с категория „А” или „Б”, който се издава по реда на чл. 17, ал. 4 от Наредба РД-16-1057 от 10.12.2009 г. за условията и реда за извършване на обследване за енергийна ефективност и сертифициране на сгради, издаване на сертификати за енергийни характеристики и категориите сертификати.

При разработването на проектното предложение кандидатите задължително трябва да предвидят в изпълнението на проекта дейности за:

- **Одит на проекта** – одитът на проекта трябва да бъде извършен от регистриран одитор, член на Института на дипломираните експерт-счетоводители или от фирма за одит, като докладите за одит се прилагат към всяко искане за междинно и окончателно плащане по проекта;
- **Дейности за разпространение на информация и публичност** – съгласно чл. 6 от Общи условия към финансираните по Оперативна програма “Регионално развитие” 2007-2013г. договори за безвъзмездна финансова помощ и Насоките за осъществяване на мерките за информация и публичност, изготвени от Управляващия орган (Приложение 3 към Насоките за кандидатстване). С оглед осигуряване публичността и информирането на обществеността относно финансовия принос на ЕС за реализацията на проекта, е необходимо проектното предложение да предвижда пресконференция/конференция/ кръгла маса по повод стартирането на проекта, както и подобно събитие при приключване на проекта за оповестяване резултатите от реализацията му.

ВАЖНО !

1. Кандидатите трябва да предвидят строителен надзор от лицензирана фирма – консултант съгласно чл. 168, ал. 2 от ЗУТ за проектните предложения, включващи строежи от първа до четвърта категория.

2. Завършването на строителството и въвеждането на сградата в експлоатация след изпълнението на енергоспестяващите мерки, както и съпътстващите ги СМР по проекта се извършва по реда на ЗУТ.

3. Проектните предложения трябва да бъдат част от или да се вписват в стратегическата рамка на съответния Общински план за развитие (2007-2013 г.). Кандидатите трябва да представят заедно с предложенията извадка от съответния Общински план за развитие, заверена с печат на съответната общинска/областна администрация и текст „*вярно с оригинала*”.

4. Всяко проектно предложение трябва да бъде придружено от Решение на съответния Общински съвет за кандидатстване с проекта, по който ще бъде осигурен

15% собствен принос и с което се декларира, че предназначението на обекта/ите на интервенция няма да бъде променяно за период не по-малък от 5 години след приключване на проекта.

5.2.2.4 Недопустими дейности/проекти за финансиране по настоящата схема са:

- Дейности на територията на общините извън обхвата на общините, посочени в т. 5.2.2.2.;
- Доставка на оборудване/ съоръжения
- Предварителни разходи за обследване по енергийна ефективност и подготовка на техническа документация, в случай, че въпросните документи не са свързани с предложените за изпълнение дейности;
- Дейности/интервенции върху инфраструктура, различна от общинска собственост;
- Всякакви дейности от търговски характер, генериращи приходи за кандидата;
- Дейности, свързани с политически партии и благотворителни дарения;
- Дейности (разходи за дейности), финансирани от националния бюджет, други програми на Общността или други донорски програми.

5.2.2.5 Степен на готовност на проекта

Кандидатът задължително представя към формуляра за кандидатстване **техническа документация**, включваща:

- **Обследване за енергийна ефективност по реда на чл. 16 от Закона за енергийната ефективност и сертификат за актуално състояние на потреблението на енергия, издаден по реда на чл.17 от ЗЕЕ към момента на подаване на формуляра за кандидатстване.**
- **Копие на технически/работен инвестиционен проект на препоръчаните енергоспестяващи мерки и съпътстващите ги СМР. Техническият/работният проект се разработва по реда на Закона за устройство на територията и Наредба № 4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти, и е придружен от **подробни количествени сметки на проектантите по отделните части**. Техническият/ работният проект следва да бъде надлежно съгласуван с всички експлоатационни дружества и други съгласувателни органи, и да бъде съгласуван по реда на чл.145 от ЗУТ.**
- **Оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания към строежите изготвен като комплексен доклад от лицензирана фирма-консултант за строежи 1-ва, 2-ра категория или **Решение на експертния съвет на одобряващата администрация**, съгласно чл. 142, ал. 6 от ЗУТ, в случаите на строежи 3 -та, 4-та и 5-та категория;**
- **Оценка за съответствие на инвестиционния проект със същественото изискване по чл. 169, ал. 1, т. 6 от ЗУТ, изготвена по реда на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради, и глава четиринадесета от Наредба № 4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти.**
- **Разрешение за строеж по реда на чл. 148-156 от ЗУТ;**
- **Подробна Количествено-стойностна сметка, представена по отделни обекти на интервенция, съгласно Приложение Б1;**

- **Анализ на цените по ресурси, въз основа на които са определени единичните цени на всички СМР в проектното предложение, съгласно Приложение Б2.**

ВАЖНО!

Задължение на кандидата е да представи към Формуляра за кандидатстване **инвестиционния проект в целия му наличен обем** (чертежи, количествени сметки и др.) **и свързаната с него налична документация** (съгласувания, одобрения и разрешения, КСС и др.).

5.2.3 Допустими разходи: разходи, които се признават при отпускане на безвъзмездна финансова помощ

При предоставяне на безвъзмездната финансова помощ ще бъдат взети под внимание само „допустимите разходи“. Бюджетът представлява както предварителна оценка на очакваните разходи, така и максимален размер на „допустимите разходи“. Единичните стойности на допустимите разходи трябва да се базират на нормативно определени размери или на реални пазарни цени.

Допустимите разходи не трябва да противоречат на:

- правилата, описани в *Регламент (ЕО) № 1080/2006 г.* на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1783/1999 г., *Регламент (ЕО) № 1083/2006 г.* на Съвета относно определянето на общи разпоредби за Европейския регионален фонд, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999 г.;
- ПМС № 62/21.03.2007 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, за финансовата рамка 2007-2013 г., и
- ПМС № 245/09.10.2007 г. за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма „Регионално развитие“, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие, за финансовата рамка 2007-2013 г.

За да се считат за допустими, разходите трябва:

- 1) да са необходими за изпълнението на проекта, да са заложи в договора или в заповедта по смисъла на чл. 3 от ПМС №121/31.05.2007 г. и да отговарят на принципите за добро финансово управление – икономичност, ефикасност и ефективност на вложените средства;
- 2) да са действително извършени, като тяхното възникване да бъде отчетено въз основа на първични счетоводни документи или други документи с еквивалентна доказателствена стойност съгласно националното законодателство;
- 3) да са действително платени и отчетени през периода за допустимост на разходите по чл. 3 от ПМС № 245/09.10.2007 г.;
- 4) да са отразени в счетоводната и данъчна документация на бенефициента и да могат да бъдат проследени въз основа на ефективно функционираща одитна пътека;
- 5) да могат да се установят и проверят, и да бъдат подкрепени от оригинални разходооправдателни документи;
- 6) да не са финансирани по друг проект, програма или друга финансова схема, финансирана от публични средства на националния или европейския бюджети;
- 7) разходите, свързани с изпълнението на договори за доставка на стоки, предоставяне на услуги и строителство са допустими, ако договорите са сключени при спазване

изискванията на националното законодателство за възлагане на обществени поръчки и разпоредбите на ПМС № 55/ 12.03.2007 г.

Период на допустимост на разходите

Общият период на допустимост на разходите по Оперативната програма се определя съгласно чл. 3, ал.1 от ПМС № 62/ 21.03.2007 г. и чл. от ПМС № 245/09.10.2007 г., а именно от 01.01.2007 г. до 31.12.2015 г.

Преки допустими разходи

Тук влизат разходите, които са пряко свързани с проекта и без тях, неговото осъществяване е невъзможно. Преките допустими разходи съгласно ПМС №245/ 09.10.2007 г. са свързани с изпълнението на дейностите по сключени договори, обобщени в следните основни групи:

- разходи за строителни и монтажни работи за:
  - обновяване, преустройство, реконструкция и ремонт на сгради – земни работи, укрепителни съоръжения, ремонт и възстановяване на конструкцията, подмяна или ремонт на водопроводни, електрически, отоплителни, климатични инсталации в сгради, внедряване на инсталации, използващи възобновяеми енергийни източници, изпълнение на мерки за енергийна ефективност, включително и одити за енергопотребление, енергийно обследване и сертифициране на сгради довършителни работи, и други специфични дейности в зависимост от предназначението на строежа.
- разходи за подготовка на строителната площадка (разрушаване на съществуващи строежи или на части от тях, разчистване на строителната площадка, вертикална планировка);
- разходи, свързани с въвеждането на обекта в експлоатация (присъединяване към външната топлофикационна или газоразпределителна мрежа);
- разходи, свързани със заснемания, идейни, технически и работни проекти и с оценка на съответствието на проектите, съгл. чл. 142, ал. 4 от Закона за устройство на територията **в размер до 5% от стойността на строителните и монтажните работи;**
- разходи, свързани с набавянето на необходими разрешителни документи, изискващи се от националното законодателство, включително и свързаните с тях такси, дължими на съответните компетентни органи;
- разходи за авторски и строителен надзор **в размер до 3% от стойността на строителните и монтажните работи;**
- разходи, свързани с подготовката на документация за провеждане на процедура за възлагане на обществени поръчки за избор на изпълнители в съответствие с националното законодателство в тази област. Общият допустим размер на този разход не следва да надвишава **15 000 лв.;**
- разходи за услуги, които са пряко свързани с проекта, съфинансиран от Оперативната програма и са необходими за неговата подготовка и изпълнение, като наеми, дизайнерски, архитектурни, инженерни, информационно-технологични, консултантски, правни и нотариални, изследвания и експертни проучвания, геоложки проучвания, разходи за оценка на въздействието върху околната среда, застраховки и други услуги;
- разходи за независим финансов одит – тези разходи могат да бъдат до **1% от общите допустими разходи по проекта;**
- разходи за дейности по информиране и публичност за проекта – в размер до **0,5% от общите преки допустими разходи по проекта;**

- разходи за банкови такси за откриване и обслужване на сметка само в случаите, в които Управляващият орган на Оперативната програма изисква откриването на отделна сметка или сметки за изпълнение на проекта и това изрично е указано в Насоките за кандидатстване;

ВАЖНО!

Разходите за изготвяне на формуляра за кандидатстване не следва да надвишават сумата от 10 000 лв.

Допустими разходи за организация и управление:

- разходи за възнаграждения на лица, пряко ангажирани с дейности по управлението и/или изпълнението на проекта, включително дължимите осигурителни вноски;
- разходи за командировки (пътни, дневни и квартирни) на лица, пряко ангажирани с дейности по управлението и/или изпълнението на проекта в страната при положение, че са извършени и отчетени в съответствие с приложимата нормативна уредба в тази област;

Разходите за организация и управление не трябва да надвишават 2% от стойността на общите преки допустими разходи по проекта.

Ръководителят на проекта трябва да отговаря на изискванията на ПМС №194/ 13.08.2007 г. за управление на изпълнението на инфраструктурни проекти, финансирани със средства от Европейския съюз.

ВАЖНО!

Разходите за възнаграждения на физически лица трябва да бъдат доказани единствено чрез трудови и граждански договори и трябва да се отчитат само и единствено в Раздел 1 „Допустими разходи за организация и управление” на бюджета.

Специфични допустими разходи

Допустим разход е невъзстановим данък добавена стойност, съгласно Указание на Министерство на финансите № 91-00-502/27.08.2007 г. за третиране на ДДС като допустим разход при изпълнение на проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС (Приложение И от Насоките за кандидатстване).

Бенефициентът определя ДДС като невъзстановим, когато:

1. бенефициентът не е регистриран по ЗДДС;
2. бенефициентът е регистрирано лице по чл.99 и чл.100, ал.2 по ЗДДС;
3. бенефициентът е регистрирано лице по ЗДДС на основание, различно от посоченото в т.2, и стоките и услугите, финансирани по настоящата схема са предназначени за:
  - извършване на освободени доставки по глава четвърта по ЗДДС, или
  - безвъзмездни доставки, или за дейности, различни от икономическата дейност на лицето.
4. бенефициентът е регистрирано лице по ЗДДС и правото на приспадане на данъчен кредит за получените стоки и услуги, финансирани по настоящата схема, не е на лице на основание чл. 70, ал. 1, т. 4, 5 от ЗДДС.

5.2.4 Недопустими разходи

Недопустими разходи по схемата за безвъзмездна финансова помощ са недопустимите разходи съгласно правилата за Структурни фондове на ЕС (Регламент (ЕО) № 1080/2006 г. на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1783/1999 г., Регламент (ЕО) №1083/2006г. на Съвета относно определянето на общи разпоредби за Европейския регионален фонд, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999 г., Регламент на ЕК (ЕС) № 1685/2000 г. за приемане на подробни правила за изпълнението на Регламент (ЕС) № 1260/1999 г. на Съвета относно приемливостта на разходи за дейности, съвместно финансирани от Структурните фондове на ЕС) и Постановление на Министерски съвет № 62 от 21 март 2007 г., както и в Постановлението № 245/ 09.10.2007 г. за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма „Регионално развитие”, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие, за финансовата рамка 2007-2013 г.

Недопустими разходи съгласно разпоредбите на ПМС № 245/09.10.2007 г. са:

1. разходи, за които вече е получавана публична безвъзмездна помощ, дори и частично;
2. разходите, определени за недопустими съгласно чл. 4, ал. 13 и чл. 9, ал. 1 на ПМС № 62/21.03.2007 г.;
3. разходи по договори за услуги, доставки и строителство, свързани със следните договори с подизпълнители:
  - договори с подизпълнители, които увеличават разходите за изпълнение на дейността, без да създават добавена стойност;
  - договори с посредници и консултанти, в които плащането е определено като процент от общия разход за дейността, освен ако бенефициентът може да докаже, че плащането се отнася за действително извършената работа или услуга;
4. разходи за лихви, разноските за финансови транзакции, комисионните и загубите от курсови разлики при обмяна на чужда валута, и други чисто финансови разходи;
5. други данъци и такси, с изключение на случаите, предвидени в чл.7, т.3, буква “б” и т. 12 на ПМС 245/09.10.2007 г.;
6. разходи за покриване на възможни бъдещи загуби или дългове;
8. възстановим данък добавена стойност съгласно чл. 9, ал. 1 на ПМС № 62/21.03.2007 г.

Специфични недопустими разходи по схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са:

- Разходи за закупуване на земя и недвижими имоти;
- Разходи за закупуване/доставка на машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане;
- Разходи за строително-монтажни работи, които не са свързани с внедряване на мерки за енергийна ефективност/внедряване на ВЕИ и съпътстващите ги СМР.

Направеният от бенефициента **принос в натура** не представлява действителен разход и **не се счита за допустим**. Този принос няма да бъде зачитан за съфинансиране от страна на бенефициента по настоящата схема.

ВАЖНО!

Размерът на безвъзмездната финансова помощ е дължим до размера на сертифицираните допустими разходи. Извършените от бенефициента недопустими разходи не подлежат на възстановяване.

6. НАЧИН НА КАНДИДАТСТВАНЕ И ПРОЦЕДУРА НА ОЦЕНКА НА ПРОЕКТО ПРЕДЛОЖЕНИЯТА

6.1. Формуляр за кандидатстване

Кандидатите, които желаят да участват с проектни предложения в настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ, трябва да използват Формуляра за кандидатстване, приложен към настоящите Насоки (Приложение А) и съответните приложения, публикувани на интернет адресите www.mrrb.government.bg и www.bgregio.eu.

Формулярът за кандидатстване трябва да бъде попълнен внимателно и максимално ясно, така че да може да бъде оценен правилно. Кандидатите трябва да бъдат точни и да опишат подробно как смятат да изпълнят целите на проекта, какви ще бъдат ползите от него и как проектът съответства на целите на настоящата схема.

Кандидатите трябва да попълнят Формуляра за кандидатстване в зададения WORD – формат на български език.

Няма да се приемат Формуляри, попълнени на ръка.

Формулярът за кандидатстване със съответните приложения трябва да бъде подаден в 1 оригинал и 2 копия.

Техническата документация се предава в едно копие, заверено с печат на кандидата и текст „Вярно с оригинала“.

Формулярът за кандидатстване (Приложение А), бюджетът на проекта – Таблица 1: Общи допустими разходи, Таблица 2: Източници на финансиране и Таблица 3: Опис на дейностите за публичност (Приложение Б), Количествено-стойностната сметка (Приложение Б1), Анализът на цените по ресурси (Приложение Б2) трябва да бъдат представени и на електронен носител (компакт-диск). Представените електронни файлове трябва да съдържат идентично предложение на това, което е представено на хартиен носител. Всеки документ от проектното предложение (Приложения А, Б, Б1, Б2) трябва да бъде представен като отделен и неделим файл (напр. Формулярът за кандидатстване трябва да бъде представен отделно и не трябва да бъде разделян на няколко файла).

Количествено-стойностната сметка следва да бъде представена в общ електронен файл, съгласно Приложение Б1 във формат Excel.

Анализът на цените по ресурси следва да бъде представен в общ файл, съгласно приложение Б2 във формат Excel.

За улеснение на обработката на проектните предложения моля представете оригинала и двете копия на предложението, отпечатани на хартия във формат А4, подвързани поотделно в класьори с твърди корици и ясно обозначени като „оригинал“ и „копие“. Всеки класьор следва да съдържа опис на приложените документи, включително и на отделните части от техническата документация.

6.2. Как и къде се изпращат проектните предложения

Попълнените формуляри за кандидатстване със съответните приложения трябва да бъдат подадени в запечатан плик с препоръчана поща, по куриер или да бъдат доставени на ръка на следния адрес:

**гр. София, пощ. код 1202, ул. “Св. Св. Кирил и Методий” № 17-19,
Министерство на регионалното развитие и благоустройството,
Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие”,
Отдел „Изпълнение на програмните приоритети”.**

При получаване на попълнените формуляри за кандидатстване със съответните приложения към тях на бенефициента се издава разписка с подпис и дата.

На плика, съдържащ целия пакет за кандидатстване, трябва да бъде написано следното:

ПРОЕКТНО ПРЕДЛОЖЕНИЕ – ДА НЕ СЕ ОТВАРЯ	
Бюджетна линия:	BG161PO001/4.1-03/2010
Име на Приоритетна ос:	4. „Местно развитие и сътрудничество”
Име на Операция:	4.1. „Дребномащабни местни инвестиции”
Име на схемата:	„Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинската образователна инфраструктура на 178 малки общини”
Наименование на проектното предложение:	.....
Пълното име на кандидата:	.....
БУЛСТАТ на кандидата:	.....
Пълният адрес за кореспонденция на кандидата:	.....

ВАЖНО!

При получаване на пакета документи, проектното предложение се регистрира, като полученият регистрационен номер се използва при последваща кореспонденция с кандидата.

6.3. Краен срок за получаване на проектните предложения

Крайният срок за подаване на проектните предложения **е 5 юли 2010 г. в 16.00 ч. местно време.**

6.4. Допълнителна информация

Въпроси във връзка с попълването на формулярите за кандидатстване и изискванията по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна помощ могат да се задават на:

Електронен адрес: opr@mrpb.government.bg,

Факс: 987 74 50 или

Адрес за кореспонденция: гр.София пощ. код 1202,

ул. “Св. Св. Кирил и Методий” № 17–19,

Министерство на регионалното развитие и благоустройството,

Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие”,

Отдел „Изпълнение на програмните приоритети”

Въпросите се задават **не по-късно от 21 дни преди съответния краен срок за подаване на проектни предложения**, като ясно се посочва номерът на бюджетната линия на схемата за безвъзмездна помощ.

С оглед осигуряване на равнопоставено третиране на кандидатите, Управляващият орган няма да дава предварителни становища относно съответствие на дейности/проект или кандидат с условията за кандидатстване.

Въпросите и отговорите се публикуват в рубриката „Въпроси-отговори“ на интернет-страницата на Оперативната програма www.bgregio.eu не по-късно от 11 дни преди съответния краен срок за подаване на предложенията.

ВАЖНО!

ПУБЛИКУВАНИТЕ ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ, ИЗПРАТЕНИ НА ЕЛЕКТРОННИЯ АДРЕС НА ОПРР, ПРЕДСТАВЛЯВАТ ОФИЦИАЛНО СТАНОВИЩЕ НА УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН И ТРЯБВА ДА БЪДАТ ВЗИМАНИ ПОД ВНИМАНИЕ ОТ ПОТЕНЦИАЛНИТЕ БЕНЕФИЦИЕНТИ ПРИ ИЗГОТВЯНЕ НА ДОКУМЕНТАЦИЯТА ЗА КАНДИДАСТВАНЕ.

ВЪПРОСИТЕ И ОТГОВОРИТЕ СЕ ПРЕДОСТАВЯТ И НА ОЦЕНИТЕЛНАТА КОМИСИЯ И СЕ ВЗЕМАТ ПРЕДВИД ПРИ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ОЦЕНКАТА НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ.

6.5. Оценка и подбор на проектни предложения

При оценяване на проектните предложения се одобряват тези проектни предложения, чиято оценка е равна или надвишава предварително обявената минимална.

Всички проектни предложения се оценяват в съответствие с критериите, описани в Насоките за кандидатстване.

Оценката се документира чрез попълването на оценителни таблици. Оценката на проектните предложения включва следните етапи:

Етап 1: Оценка на административното съответствие;

Етап 2: Оценка на допустимостта;

Етап 3: Техническа и финансова оценка.

Всички етапи на оценката се извършват от Оценителна комисия, назначена със заповед на ръководителя на Договарящия орган.

6.5.1. Етап 1: Оценка на административното съответствие

Оценката на административно съответствие включва проверка за спазване на критериите, посочени в Контролен лист 1 – Оценка на административното съответствие към Формуляра за кандидатстване:

Оценката на административно съответствие включва проверка за спазване на следните изисквания:

- Проектното предложение се отнася за схемата, за която има обявена процедура за набиране на проектни предложения;
- Формулярът за кандидатстване отговаря на всички формални изисквания и на образеца, публикуван с настоящите Насоки за кандидатстване;
- Формулярът за кандидатстване е попълнен съгласно изискванията и всяка една от точките във формуляра съдържа цялата информация, необходима за оценка на проектното предложение;
- Всички документи, упоменати в контролния лист за оценка на административното съответствие, са представени съгласно изискванията;

- Техническата документация отговаря по обем и съдържание на изискванията на ЗУТ, Наредба № 4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти и всички други нормативни и поднормативни документи с отношение към проектното предложение.

При неясноти по подадените документи Оценителната комисия може да изиска допълнителна информация и документи, уточняващи или удостоверяващи информацията, подадена в проектното предложение.

6.5.2.Етап 2: Оценка на допустимостта

При проверката на допустимостта оценяването се извършва чрез прилагане на критериите за допустимост на кандидатите и проектните дейности, посочени в Контролен лист 2 – Оценка на допустимостта към Формуляра за кандидатстване. Оценката на допустимостта ще се извършва само за предложенията, които са преминали успешно оценка на административното съответствие, както следва:

- Кандидатите са допустими, когато:
  - Отговарят на изискванията съгласно т.5.2.1. от Насоките за кандидатстване, като това е обосновано в част 1.1. от Формуляра за кандидатстване и е доказано чрез приложените подкрепящи документи към момента на кандидатстване;
- Проектното предложение е допустимо, когато отговаря на изискванията съгласно т.5.2.2. от Насоките за кандидатстване и това е обосновано в част 3 и част 5 от Формуляра за кандидатстване:
  - Съответствие на кандидата с изискванията за допустимост по схемата;
  - Съответствие с териториалния обхват по схемата;
  - Съответствие с периода на изпълнение на проекта;
  - Съответствие с допустимите дейности по схемата;
  - Съответствие с изискванията за обекта/ите на интервенция по схемата;
  - Съответствие с минимален/максимален размер на безвъзмездната финансова помощ по проекта;
  - Съответствие с размера на финансовия принос на кандидата;
  - Съфинансирането от ОПРР /ЕФРР/ е в рамките на максималния допустим праг;
  - Проектът предвижда мерки, свързани с публичността и разпространението на информация, съгласно Насоките за кандидатстване;
  - Съответствие на проектното предложение с хоризонталните политики на Европейския съюз (равенство между половете, социално включване, устойчиво развитие и опазване на околната среда).

ВАЖНО!!!

В случай, че в проектното предложение са включени дейности, които не са допустими по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, проектното предложение няма да бъде допуснато до следващия етап на оценка.

Проектното предложение преминава към следващия етап на оценка (техническа и финансова оценка), само ако е получило положителен отговор („да“) на всички посочени критерии за съответната оценка.

6.5.3.Етап 3: Техническа и финансова оценка

”Техническа и финансова оценка” е оценка по същество на проектните предложения, която се извършва в съответствие с предварително оповестените критерии за оценка.

Критериите за оценка са обособени на раздели и подраздели. Скалата за оценка е петстепенна. Всеки подраздел получава 0, 1, 2, 3, 4 или 5 точки по следната скала: 0 –липса на съответствие, 1 – много слабо съответствие, 2 - слабо съответствие, 3 –задоволително съответствие, 4 - много добро съответствие и 5 – пълно съответствие. В таблицата по-долу, са дадени пояснения за ситуацияите, в които дадено проектно предложение получава оценка съответно 1, 3 или 5. **Оценките 2 и 4 съответстват на ситуации, в които проектното предложение заслужава оценка по-висока съответно от 1 и 3, но не е достатъчно добре обосновано и не отговаря на изискванията, за да получи съответно оценка 3 и 5.**

Управляващият орган си запазва правото да намали проектобюджета по препоръка на оценителната комисия, в случаите в които разходи са недопустими или не отговарят на пазарната си стойност, като се съблюдава изискването за процентно съотношение между отделните разходи.

ТАБЛИЦА ЗА ТЕХНИЧЕСКА И ФИНАНСОВА ОЦЕНКА/ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВО НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Критерии за оценка	Максимална оценка	Точка от Формуляра за кандидатстване
1. Съответствие и обосновка на проектното предложение	Максимум 40 точки	
1.1. Ясно ли е формулирана целта на проекта и тя съответства ли на целите на операция 4.1 „Дребномащабни местни инвестиции” и на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, правилно ли са формулирани целевите групи?	5	т. 3.2, 3.3.1
○ <i>Целта на проектното предложение е ясно и точно формулирана и напълно съответства на целта на операция 4.1 „Дребномащабни местни инвестиции” и на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ</i>	Оценка 5	
○ <i>Целта на проектното предложение е сравнително ясно формулирана и съответства, но непълно на целта на операция 4.1 „Дребномащабни местни инвестиции” и на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ</i>	Оценка 3	
○ <i>Целта на проектното предложение е неясно формулирана и е налице липса на съответствие с целта на операция 4.1 „Дребномащабни местни инвестиции” и на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ</i>	Оценка 1	
1.2. Доколко проектното предложение адресира конкретни нужди, ограничения и проблеми на кандидата и целевите групи?	5	т. 3.3.2, 3.3.3, 3.3.4
○ <i>Проектното предложение демонстрира ясно и задълбочено познаване на нуждите и проблемите на кандидата и целевите групи;</i>	Оценка 5	
○ <i>Нуждите и проблемите са много добре обосновани, използвани са достатъчно данни от регионални и местни източници или документи, както и официални статистически данни, проучвания от кандидата които да представят значимостта на предложените действия ;</i>		
○ <i>Проектното предложение ясно посочва извършените досега дейности по съответното направление, както и пълнотата на ефекта, който ще се получи след изпълнение на предвидените дейности .</i>		
○ <i>Целевите групи са ясно представени и количествено определени; има достатъчно доказателства за търсене на</i>		

продуктите и дейностите на проекта от целевите групи в т.ч. статистически, количествени данни и др.).		
<ul style="list-style-type: none"> ○ Проектното предложение демонстрира сравнително добро познаване на нуждите и проблемите на кандидата и целевите групи; ○ Нуждите и проблемите са сравнително добре обосновани, използвани са данни от регионални и местни източници или документи, но те не са достатъчно убедителни; ○ Проектното предложение посочва твърде общо извършените досега дейности по съответното направление, както и ефектът, който ще се получи след изпълнение на предвидените дейности; ○ Целевите групи са добре представени, но не са определени количествено; има известни доказателства за търсенето на продуктите и дейностите на проекта, но те не са ясни и убедителни 	Оценка 3	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Нуждите и проблемите на кандидата и целевата територия не са ясно формулирани и/или липсва обосновка и данни; ○ Целевата група е неясно формулирана и липсват или са неясни доказателствата за търсенето на продуктите и дейностите на проекта. 	Оценка 1	
1.3. Проектното предложение е насочено към нуждите и проблемите на етническите малцинства, в това число ромите	5	т. 3.3.4
<ul style="list-style-type: none"> ○ Проектното предложение е насочено към действителни и доказани нужди и проблеми на етническите малцинства, в това число ромите 	Оценка 5	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Проектното предложение е насочено към нуждите и проблемите на етническите малцинства, в това число ромите, но доказателствата не са достатъчно ясни и убедителни. 	Оценка 3	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Проектното предложение е насочено към нуждите и проблемите на етническите малцинства, в това число ромите, но няма или има само много неясни и съмнителни доказателства, че това са действителни нужди и че има търсене на резултатите. 	Оценка 1	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Проектното предложение не е насочено към нуждите и проблемите на етническите малцинства, в това число ромите, но няма или има само много неясни и съмнителни доказателства, че това са действителни нужди и че има търсене на резултатите. 	Оценка 0	
1.4. Ясно ли са дефинирани и обосновани дейностите по проекта? Реалистичен ли е планът за действие?	5 x2	т. 3.6, 3.8, 8
<ul style="list-style-type: none"> ○ Дейностите са описани ясно и достатъчно подробно и конкретно; те са подходящи, необходими и достатъчни за постигане на очакваните продукти и резултати на проекта ○ Времевият обхват на отделните дейности в плана за изпълнение е реалистичен; разпределението на дейностите във времето е балансирано и позволява безпроблемно управление и изпълнение; ○ Представената информация за видовете планирани процедури за избор на изпълнители от страна на кандидата е коректна и отговаря на изискванията на ЗОП и НВМОП. 	Оценка 5 x2	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Дейностите са описани сравнително подробно и конкретно; не става ясно дали те са необходими и достатъчни за осигуряване на продуктите и резултатите на проекта; вероятно не е избрано най-подходящото решение; ○ Времевият обхват на отделните дейности в плана за изпълнение е реалистичен, но твърде оптимистичен; разпределението на дейностите във времето не е достатъчно добре балансирано и съществува риск от лошо или забавено изпълнение; ○ Представена е информация за планираните процедури за избор 	Оценка 3 x2	

на изпълнители от страна на кандидата (по ЗОП и НВМОП), но има съществени слабости.		
<ul style="list-style-type: none"> ○ Дейностите не са ясно посочени; липсват съществени дейности, които са необходими за осигуряване на продуктите и резултатите на проекта, или са включени дейности, които не са необходими за осигуряване на продуктите и резултатите на проекта; ○ Времевият обхват на отделните дейности в плана за изпълнение е нереалистичен и не би довел до тяхното осъществяване в рамките на планираната продължителност на проекта; ○ Представена е информация за планираните процедури за избор на изпълнители от страна на кандидата (по ЗОП и НВМОП), е неясна или липсваща. 	Оценка 1 x2	
1.5. Ясно ли са дефинирани резултатите и продуктите от проекта? Съдържа ли проектното предложение реалистични и обективно измерими индикатори ?	5	т. 3.9, т. 3.10, т. 3.11
<ul style="list-style-type: none"> ○ Резултатите и продуктите са ясно дефинирани; обвързани с предвидените дейности и са необходими и достатъчни за постигане на целите (ползите за целевите групи); измерими са и са представени в количествена форма; ○ Индикаторите и източниците на информация са ясни, конкретни и изчерпателни. 	Оценка 5	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Резултатите и продуктите са сравнително добре дефинирани, измерими са, но не са представени в количествена форма; не е достатъчно ясна връзката с предвидените дейности; ○ Индикаторите са представени в количествена форма, но не са напълно реалистични; източниците на информация не са достатъчно ясни, надеждни и изчерпателни. 	Оценка 3	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Резултатите и продуктите не са дефинирани или са неясно дефинирани или е липсваща връзката с предвидените дейности; ○ Индикаторите и източниците на информация не са определени или са определени неясно. 	Оценка 1	
1.6. Доколко проектът допълва и надгражда други дейности, проекти върху целевата територия?	5	т. 3.7.2, т. 3.13
- Проектът допълва и/или надгражда поне 2 предходни проекта/инициативи и връзката им с настоящия проект е добре обоснована	Оценка 5	
- Проектът допълва и/или надгражда 1 предходен проект или е предпоставка за следващ проект, но връзката с тях е неясна.	Оценка 3	
- Не е описана връзката на проекта с предходни или последващи проекти.	Оценка 1	
1.7. Осигурява ли проектът устойчивост на постигнатите резултати по проекта: финансова (как ще се финансират дейностите, след като приключи предоставеното финансиране) и институционална (ще се запазят ли структурите, които да продължат дейността и след края на проекта)?	5	т. 3.12
<ul style="list-style-type: none"> ○ Устойчивостта на резултатите от проекта е ясно обоснована. ○ Представени са силни доказателства че: <ul style="list-style-type: none"> ○ ползите от проекта за целевите групи ще продължат да съществуват и след края на финансирането; ○ са налице реалистични и надеждни потенциални източници за финансиране след приключване на проекта; ○ след приключването на проекта ще има структури (като човешки ресурси и организация), които осигуряват продължаване на дейността. 	Оценка 5	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Устойчивостта на резултатите от проекта не е добре обоснована. Представените доказателства са недостатъчни и неубедителни. 	Оценка 3	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Доказателствата за устойчивост на проекта са твърде 	Оценка 1	

<i>неопределени или изобщо липсват.</i>		
2. Капацитет за изпълнение и системи за вътрешна оценка	Максимум 10 точки	
2.1. Разполага ли кандидатът с достатъчен управленски, технически и финансов капацитет за изпълнение на проекта?	5	т. 1.2, т. 1.3, 1.4, 3.7.1, 3.7.3, Приложение Г
<ul style="list-style-type: none"> ○ Кандидатът има опит в изпълнението на проекти от подобен характер и естество; ○ Кандидатът е представил доказателства, че разполага с финансови възможности за изпълнение на проекта (наличните средства надвишават предвиденото по проекта собствено финансиране); ○ Ръководителят на проекта отговаря на изискванията на ПМС № 194/31.08.2007 г.; ○ Екипът по проекта е структуриран подходящо спрямо вида, естеството и продължителността на предвидените дейности и ангажиментите за отчитане, описани са изчерпателно функциите и задачите на членовете на екипа; ○ Описана е подробна и надеждна методология за управление, отчитане и контрол от страна на екипа и представители на Кандидата. 	Оценка 5	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Кандидатът има опит в изпълнението на проекти от подобен характер и естество, но със значително по-малка стойност; ○ Кандидатът е представил доказателства, че разполагат с финансови възможности за изпълнение на проекта (наличните средства се равняват на предвиденото по проекта собствено финансиране); ○ Ръководителят на проекта отговаря на изискванията на ПМС №194/31.08.2007 г.; ○ Екипът по проекта е структуриран задоволително спрямо вида, естеството и продължителността на предвидените дейности и ангажиментите за отчитане, функциите и задачите на членовете на екипа не описано достатъчно ясно и изчерпателно ; ○ Описана е методология за управление, отчитане и контрол от страна на екипа и представители на кандидата 	Оценка 3	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Кандидатът няма никакъв опит в управлението/изпълнението на сходен тип дейности и/или проекти; ○ Кандидатът не е представил доказателства, че разполагат с финансови възможности за изпълнение на проекта (наличните средства са по-малки от предвиденото по проекта собствено финансиране); ○ Ръководителят на проекта не отговаря на изискванията на ПМС № 194/31.08.2007 г.; ○ Екипът не е структуриран задоволително спрямо вида, естеството и продължителността на предвидените дейности и ангажиментите за отчитане, функциите и задачите на членовете на екипа не са описани ; ○ Липсва или е неясна методологията за управление, отчитане и контрол от страна на екипа и представители на кандидата 	Оценка 1	
2.2. Съдържа ли проектното предложение механизми за вътрешен мониторинг и контрол на изпълнението на възложените проектни дейности и възможности за самооценка?	5	т. 3.7.4
<ul style="list-style-type: none"> ○ Предвидени са ефективни механизми за мониторинг и контрол на изпълнителите на възложените дейности; ○ Предвидена е възможност за осъществяване на самооценка и периодично отчитане на напредъка по изпълнението на проектните дейности; 	Оценка 5	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Предвидени са механизми за мониторинг и контрол на изпълнителите на поддоговорените дейности, но те не са 	Оценка 3	

<p>достатъчни или не са ясно описани;</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Предвидената възможност за осъществяване на самооценка и периодично отчитане на напредъка по изпълнението на проектните дейности е непълна; 		
<ul style="list-style-type: none"> ○ Не са предвидени или са неясни механизмите за вътрешен мониторинг и контрол, осъществяване на самооценка и отчитане на напредъка по изпълнението на проектните дейности. 	Оценка 1	
3. Бюджет, икономичност и ефективност на разходите	Максимум 20 точки	
3.1. Доколко необходими и финансово обосновани са категориите разходи?	5x2	бюджет на проекта, КСС
<ul style="list-style-type: none"> ○ Бюджетът и количествено-стойностните сметки са ясни, детайлни и не съдържат аритметични грешки; връзката между разходи и дейности е видима; ○ Заложените количества са реалистични, необходими и достатъчни за качествено изпълнение на дейностите; ○ Заложените средства са добре разпределени за разходване във времето. 	Оценка 5x2	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Бюджетът и количествено-стойностните сметки са сравнително ясни, но непълни; ○ Заложените количества са по-големи/по-малки от, необходимите за качествено изпълнение на дейностите; ○ Заложените средства са неподходящо разпределени за разходване във времето. 	Оценка 3x2	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Бюджетът и количествено-стойностните сметки са неясни; ○ Заложените количества са нереалистични (прекомерно завишени или занижени) и не могат да осигурят качествено изпълнение на дейностите; ○ Разпределението на заложените средства за разходване във времето липсва или е неадекватно. 	Оценка 1x2	
3.2. Съпоставими ли са разходите, посочени в бюджета с ефекта, който се очаква да се постигне (икономическа ефективност и ефикасност на предложената интервенция)?	5 x2	бюджет на проекта
<ul style="list-style-type: none"> ○ Кандидатът е избрал оптималното съотношение (разходи - резултати - ефект) към решаване на проблема и представяне на търсените ползи; ○ Предвидените разходи са напълно съпоставими с очакваните резултати и са предпоставка за комплексно решаване на идентифицираните проблеми; ○ Произходът и обемът на разходите може да бъде установен от представената техническа документация. 	Оценка 5 x2	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Предвидените разходи не отговарят напълно на очакваните резултати и са предпоставка за частично решаване на идентифицираните проблеми; ○ Произходът и обемът на разходите може да бъде установен от представената техническа документация. 	Оценка 3 x2	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Предвидените разходи не отговарят на очакваните резултати и не са предпоставка за решаване на идентифицираните проблеми; ○ Произходът и обемът на разходите не можа да бъде установен от представената техническа документация. 	Оценка 1 x2	
4. Комплексен ефект от изпълнението на проекта	Максимум 15 точки	
4.1. След изпълнение на мерките за енергийна ефективност, въз основа на техническите параметри от обследването за енергийна ефективност, достигнатият клас на енергийно потребление на обектите на интервенция следва да отговарят на сертификат за енергийна ефективност с определена категория, който се издава по реда на чл. 17, ал. 4 от Наредба РД-16-1057 от 10.12.2009 г. за условията и реда за извършване на обследване за енергийна	5x2	т. 3.6, обследване за ен. ефективност, сертификат за ен. ефективност

ефективност и сертифициране на сгради, издаване на сертификати за енергийни характеристики и категориите сертификати.		
○ Категория А и Б	Оценка 5x2	
○ Категория С	Оценка 3x2	
○ Категория D	Оценка 1x2	
4.2. Проектното предложение включва мерки за изграждане на инсталации за оползотворяване на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) за задоволяване на нуждите от енергия на сградата, обект на интервенция	5	т. 3.6, техническа документация
○ Проектното предложение включва мерки за изграждане на инсталации за оползотворяване на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) за задоволяване на нуждите от енергия на сградата, обект на интервенция	Оценка 5	
○ Проектното предложение включва мерки за изграждане на инсталации за оползотворяване на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) за задоволяване на нуждите от енергия на сградата, обект на интервенция	Оценка 0	
Обща максимална оценка:	85 точки	

ВАЖНО!

Проектни предложения, получили на техническа и финансова оценка общо по-малко от **60 точки**, не се класират.

Проектните предложения се оценяват и класират в низходящ ред съобразно получената оценка, като за финансиране се одобряват всички или част от проектите по реда на класирането до покриване на общия размер на предварително определените и обявените финансови средства по настоящата схема.

Оценителната комисия има право да иска допълнителна информация свързана с отстраняването на неясноти свързани с проектното предложение. Непредоставянето на исканата информация или непредоставянето ѝ в указаните от комисията срокове може да доведе до отхвърляне на проектното предложение. Оценителната комисия няма да взема предвид всяка допълнителна информация предоставена след указаните срокове или такава водеща до промени в същността на проектното предложение.

6.5.4. Списък на документите за кандидатстване

Кандидатите по схемата за безвъзмездна финансова помощ следва да представят:

Основни документи в 1 оригинал и 2 копия:

- **Формуляр за кандидатстване – Приложение А към Насоките за кандидатстване;**
- Бюджет на проекта – **Приложение Б** към Насоките за кандидатстване (включва 3 таблици: Таблица 1: Общи допустими разходи, Таблица 2: Източници на финансиране и Таблица 3: Опис на дейностите за публичност). **Всички таблици на бюджета следва да бъдат подписани и подпечатани от кандидата.**
- Подробна Количествено-стойностна сметка, представена по отделните обекти на интервенция (**Приложение Б1**) и в електронен формат (на компактдиск) – подписана и подпечатана от кандидата;
- Декларация, че проектът не е финансиран от други източници на ЕС (**Приложение В1**);

- Декларация, че не е необходим ОВОС (**Приложение В2**), изготвена въз основа на Становище от съответната компетентна институция – РИОСВ/МОСВ, че дейностите в проектното предложение не подлежат на ОВОС;
- Становище от съответната компетентна институция – РИОСВ/МОСВ, че дейностите в проектното предложение не подлежат на ОВОС;
- Декларация, че проектът не генерира приходи (**Приложение В3**), ако е приложимо;
- Финансов анализ в случай че проектът генерира приходи, ако е приложимо;
- Автобиография на ръководителя на проекта (**Приложение Г**);
- Подходяща извадка/извлечение от Общински план за развитие (2007-2013 г.), заверена с печат на съответната институция и гриф „Вярно с оригинала”.

ВАЖНО!

Кандидатът следва да попълни в горепосочените декларации единствено своите данни и наименованието на проектното предложение **без да изменя съдържанието им**. Декларациите следва да бъдат подписани и подпечатани от кандидата.

Техническа документация в 1 екземпляр:

Кандидатът задължително представя към формуляра за кандидатстване **техническа документация**, включваща:

- **1 Копие на технически или работен проект** съгласно Закона за устройство на територията и Наредба № 4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти, придружен от подробни количествени сметки на проектантите по отделните части - *заверени с подпис и печат на кандидата и гриф „Вярно с оригинала”*. Техническият/ работният проект следва да бъде надлежно съгласуван и одобрен по реда на ЗУТ
- **Анализ на цените по ресурси (Приложение Б2) и в електронен формат (на компактдиск)** – *подписан и подпечатан от кандидата;*
- **Обследване за енергийна ефективност по реда на чл.16 от ЗЕЕ**– *копие, заверено с подпис, печат на кандидата и гриф „Вярно с оригинал”;*
- **Сертификат за актуално състояние на потреблението на енергия, издаден по реда на чл. 17 от ЗЕЕ към момента на подаване на формуляра за кандидатстване** – *копие, заверено с подпис, печат на кандидата и гриф „Вярно с оригинала”;*
- **Оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания към строежите** изготвен като комплексен доклад от лицензирана фирма-консултант за строежи 1-ва, 2-ра категория или **Решение на експертния съвет на одобряващата администрация**, съгласно чл. 142, ал. 6 от ЗУТ, в случаите на строежи 3 -та, 4-та и 5-та категория – *копие, заверено с подпис, печат на кандидата и гриф „Вярно с оригинал”;*
- **Оценка за съответствие на инвестиционния проект със същественото изискване по чл. 169, ал. 1, т. 6 от ЗУТ, изготвена по реда на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради и глава четиринадесета от Наредба № 4 от 1 юли 2009 г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти** – *копие, заверено с подпис, печат на кандидата и гриф „Вярно с оригинал”;*
- **Разрешение за строеж по реда на чл. 148-156 от ЗУТ** – *копие, заверено с подпис, печат на кандидата и гриф „Вярно с оригинал”;*

Кандидатът може да представи снимков и друг вид доказателствен материал (подписани договори и протоколи за извършени работи и други), с които

недвусмислено да докаже вече извършени работи, така че да се осигури обективна и точна информация за нуждите на комплексната оценка.

Подкрепящи документи, които се представят от кандидата към всеки от екземплярите на формуляра за кандидатстване:

- Регистрация по ЕИК (БУЛСТАТ)- копие, заверено с печат на кандидата и текст “Вярно с оригинала”;
- Регистрация по ЗДДС - копие, заверено с печат на кандидата и текст “Вярно с оригинала”;
- Счетоводен баланс и отчет за приходите и разходите/отчет за касовото изпълнение за последната финансова година, за която счетоводните отчети са приключени¹ – копие, заверено с печат на кандидата и текст “Вярно с оригинала”;
- Решение на съответния Общински съвет за кандидатстване с проекта, по който ще бъде осигурен 15% собствен принос и с което се декларира, че предназначението на обекта/ите на интервенция няма да бъде променяно за период не по-малък от 5 години след приключване на проекта
- Нотариален акт (или друг приложим документ) за собствеността върху недвижимия имот, обект на интервенция по проекта – копие, заверено с печат на кандидата и текст „Вярно с оригинала” ;

6.6. Процедури по сключване на договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

6.6.1. Уведомяване относно решението на Договарящия орган

Кандидатите ще бъдат уведомени писмено относно решението на Договарящия орган във връзка с тяхното проектно предложение.

Съгласно чл. 25 от ПМС № 121/31.05.2007 г., Договарящият орган уведомява одобрените и неодобрените кандидати в срок от 30 работни дни от издаването на решението за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Решение за отхвърляне на дадено проектно предложение или за неотпускане на безвъзмездна финансова помощ ще се взема на следните основания:

- предложението е непълно или не отговаря в други отношения на поставените административни условия;
- кандидатът не отговаря на условията за допустимост;
- дейностите по проекта не отговарят на условията за допустимост (например дейностите в проектното предложение са извън обхвата на дейностите, допустими по схемата, превишава се максималният срок за изпълнение, исканата сума превишава допустимия максимум, и т.н.);
- представената техническа документация не отговаря по обем и съдържание на изискванията на Насоките за кандидатстване, ЗУТ, Наредба № 4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти;
- предложението не отговаря напълно на условията или финансовият и оперативен капацитет на кандидата не е достатъчен;

¹ Съгласно разпоредбата на чл. 32, алинея 4 от българския Закон за счетоводството, финансовият отчет на предприятие с годишен оборот (нетната сума на приходите на предприятието от дейността му) до 50 000 лв. може да се състои само от отчет за приходите и разходите, като не се прилага баланс. На това основание, кандидатите, попадащи в тази категория, могат да представят само отчет за приходите и разходите като финансов отчет.

- предложението е получило оценка, по-ниска от предварително обявената минимална приемлива оценка;
- въпреки че проектното предложение покрива критериите, нужни за положителна оценка, е налице изчерпване на предвидените средства по схемата за безвъзмездна финансова помощ;
- един или повече от изискваните придружителни документи не са били представени в рамките на определения срок;
- други критерии, посочени в тези Насоки за кандидатстване, не са били спазени.

6.6.2. Сключване на договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

След решението на Договарящия орган за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, Кандидатът ще бъде поканен да сключи договор за изпълнението на проекта, в който са описани правата и задълженията, които възникват за бенефициента (вж. **Приложение Е1**).

6.7. Общи правила при изпълнението на проекти по договори за безвъзмездна финансова помощ

6.7.1. Специални условия приложими при изпълнението на проекта

Всички допустими разходи (надлежно доказани със съответната фактура или друг счетоводен документ) могат да бъдат представени за плащане само веднъж – т.е. разходите, за които е поискана безвъзмездна финансова помощ, не могат да бъдат предоставяни за плащане към други източници.

Бенефициентът е задължен да докладва и отчита изпълнението на проекта в съответните отчетни форми/формати и документи, приложени към настоящата схема и договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Бенефициентът е задължен да осигури директен достъп на представители на Договарящия орган и/или други одитиращи институции, да извършат проверка на място на резултатите от изпълнението на проекта.

Бенефициентът трябва да води точна и редовна документация и счетоводна отчетност, отразяваща изпълнението на проекта, използвайки подходяща и адекватна електронна система. Бенефициентът се задължава да открие и поддържа отделна банкова сметка или отделна партида към наличната му банкова сметка само за нуждите на проекта като гарантира, че генерираните лихви по нея могат да бъдат проследими и доказани, както и, че информацията по банковата сметка ще позволи лесното идентифициране и проследяване на разходите до и в счетоводните му системи.

В съответствие с Указания на Министъра на финансите (№ 91-00-502/27.08.2007 г.) относно третиране на данък върху добавена стойност като допустим разход при изпълнение на проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, издадени на основание §6 от Преходните и заключителни разпоредби на ПМС № 62/21.03.2007 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, Бенефициентите са отговорни за администриране на процеса на определяне на данък върху добавената стойност като допустим разход. ПМС № 62/21.03.2007 г. въвежда понятието „възстановим данък добавена стойност” и го определя като недопустим разход за съфинансиране от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС. Бенефициентът ще следва Указанията на Министъра на финансите (**Приложение И** към настоящите Насоки) за определянето на ДДС като възстановим и като невъзстановим (допустим разход), за оформянето на Искането за плащане, за документалната отчетност,

както и всички други свои задължения по Указанията във връзка с получаване на средства от Договарящия орган.

Дълготрайните материални и нематериални активи, придобити от бенефициента изцяло или частично с предоставената безвъзмездна помощ, не могат да бъдат прехвърляни на трети страни по време на изпълнението на проекта и в определен период след неговото завършване, съгласно т. 7.3 от Общите условия към договора за безвъзмездна помощ (**Приложение Е2**). В случай на нарушение на тези условия, средствата, получени като безвъзмездна финансова помощ, се възстановяват в пълния им размер от бенефициента.

6.7.2. Окончателен размер на безвъзмездната финансова помощ

Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ по съответния проект ще бъде фиксиран в договора. Сумата ще се основава на бюджета, който е предварителна оценка на размера на допустимите разходи, необходими за изпълнението на проекта. Така, тази сума става окончателна едва след приключване на дейностите по проекта и одобряването на окончателните финансови отчети.

6.7.3. Невъзможност да се изпълнят целите на проекта

Ако бенефициентът не може да изпълни дейностите, заложи в договора, Договарящият орган има правото да спре плащанията цялостно или частично, в зависимост от невъзможността за изпълнение на задълженията от страна на бенефициента.

6.7.4. Промени в договора и бюджета

Изменение на договора за безвъзмездна финансова помощ се извършва чрез сключване на анекс (допълнително споразумение) към договора по взаимно съгласие на страните. Анексът към договора не може да нарушава конкурентните условия, съществуващи към момента на сключване на договора, и равното третиране на бенефициентите.

Процедура по сключване на анекс към подписан договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г. /ОПРР/ се провежда в следните случаи:

- Промяна на срока за изпълнение на договора за безвъзмездна финансова помощ;
- Промяна в правния статут на бенефициента;
- Промяна в договорените дейности по проекта, която води до въвеждане на нови дейности или отпадане на дейности и въвеждане на нови. Освен в случаите на непреодолима сила, въвеждането на нови дейности е недопустимо за финансиране по безвъзмездна финансова помощ и следва да се отрази като собствен принос на бенефициента по бюджета на проекта;
- Преразпределение на средствата в бюджета на проекта, водещо до увеличаване или намаляване с повече от 15% на договорените в бюджета общи стойности на бюджетни раздели по безвъзмездната финансова помощ (както на отдаващия, така и на приемащия раздел);
- Преразпределение на средствата в рамките на един раздел от бюджета на проекта, свързано с появата на нови бюджетни пера/дейности, които не са договорени с първоначалния бюджет, но без които дейностите по договора не могат да се изпълнят. Такова преразпределение е допустимо за финансиране с безвъзмездна финансова помощ само в случаи на непреодолима сила и при спазване на правилата за допустимост на дейности и разходи по ОПРР;

В останалите случаи Управляващият орган провежда кореспонденция с бенефициента, събира необходимите доказателства и одобрява или отхвърля писмено исканата промяна.

Недопустими са промени в бюджета на договора, водещи до увеличаване на първоначално договорения размер на безвъзмездната финансова помощ по договора и /или водещи до превишаване на средствата по бюджетни пера, за които има нормативно определен размер.

6.7.5. Плащания

Плащанията от Договарящия орган към бенефициента ще се извършват във формата на авансово, междинно/ междинни и окончателно плащания.

Авансовото плащане е до 30% от стойността на безвъзмездната финансова помощ за инфраструктурни проекти на стойност под 1 милион лева.

Авансовото плащане се извършва след представяне на искане за плащане по образец (**Приложение Е1-II**) с включени приложения към него на следните документи:

- Копие на подписания от двете страни договор /Бенефициент и Договарящ орган/;
- Копие от подписани договори на бенефициента в качеството му на възложител за инфраструктурен проект по дейности за строителство с включена клауза за авансово плащане;
- запис на заповед по образец **Приложение Е1-VIII** или банкова гаранция по образец **Приложение Е1-IX**, както е предвидено в Общите условия на Договора за безвъзмездна финансова помощ.
- копие от Удостоверение за регистрация по чл.104 от ЗДДС, заверено „вярно с оригинала” (ако е приложимо).
- Декларация от страна на БЕНЕФИЦИЕНТА за наличие/липса на нередност (**ПРИЛОЖЕНИЕ Ж-0**)

Междинно/междинни и окончателно плащания се извършват на базата на действително извършени разходи и след представяне на междинен/междинни и окончателен финансов отчет.

6.7.6. Наблюдение на изпълнението на проекта и постигане на заложените резултати

Съгласно правилата на Регламент на Съвета № 1083/2006г. (чл. 60(b)) и № 1826/2006 г. (чл. 13(2)), Договарящият орган или упълномощените от него лица извършват проверки за удостоверяване на административните, финансови, технически и физически аспекти на проекта. Проверките могат да бъдат както административни – проверка по документи, предоставени за възстановяване на разходи, така и проверки на място за изпълнение на дейностите, заложените по проекта.

Договарящият орган ще следи за изпълнението на договора, постигането на заложените индикатори и резултати, както и спазването на декларираните обстоятелства относно непромяна предназначението на обекта на интервенция, генериране на приходи и др., което ще се извършва чрез проверки на място, включително до 5 години след приключване на договора. В случай на неизпълнение Договарящият орган може да изиска възстановяване на вече платени от ДО към бенефициента средства.

6.7.7. Отчитане на проекта

Бенефициентът трябва да води точна и редовна документация и счетоводни отчети, отразяващи изпълнението на проекта, използвайки подходяща система за документация и счетоводно отчитане.

Бенефициентът е задължен да пази цялата документация по проекта за срок от три години след приключване на Оперативната програма в съответствие с чл. 89 (3) от Регламент на Съвета № 1083/ 2006 г.

След приключване на дейностите по проекта, бенефициентът е задължен да изготви и представи на съответния Регионален отдел **окончателен доклад, попълнен по образец на Договарящия орган**, относно изпълнението и постигнатите резултати. В доклада се посочва постигането на резултатите и целите на съответния проект чрез предварително зададените индикатори, както и се отчита реалното изпълнение на заложените стойности на индикаторите. Докладът трябва да описва и основните проблеми, възникнали по време на изпълнението на съответния проект, как тези проблеми са били решени, както и какви са били причините те да не бъдат преодолени. В случай, че не са постигнати резултатите от проекта или предварително зададените стойности на индикаторите, трябва да бъде представено подробно обяснение за причините.

Бенефициентът трябва да води прецизни и редовни доклади и прозрачни сметки за изпълнението на проекта.

6.7.8. Публичност

Проектът трябва да предвижда мерки за публичност и информираност за популяризиране на получената финансова подкрепа от Оперативна програма „Регионално развитие” чрез Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) в съответствие с правилата на ЕС за комуникация и визуализация, предвидени в чл.8 от Регламент 1828/2006г. на Комисията и приложение 1 към него, както и с Насоките за осъществяване на мерките за информация и публичност от бенефициентите, изготвени от Управляващия орган на ОПРР (**Приложение 3**).

6.8. СПИСЪК НА ПРИЛОЖЕНИЯТА

ДОКУМЕНТИ ЗА ПОПЪЛВАНЕ	Приложение А: Формуляр за кандидатстване, съдържащ Контролен лист 1 – оценка на административното съответствие и Контролен лист 2 – оценка на допустимостта.
	Приложение Б: Формуляр на бюджет на проекта (Таблица 1 - Общи допустими разходи, Таблица 2 - Източници на финансиране, Таблица 3 – Опис на дейностите за публичност);
	Приложение Б1: Количествено-стойностна сметка;
	Приложение Б2: Анализ на цените в КСС по ресурси;
	Приложение В1: Декларация, че проектът не е финансиран от национални програми с публично финансиране, европейски програми или други донорски програми;
	Приложение В2: Декларация, че не е необходима ОВОС;
ДОКУМЕНТИ ЗА ИНФОРМАЦИЯ	Приложение В3: Декларация, че проектът не генерира приходи;
	Приложение В4: Декларация за липса на двойно финансиране (представя се при подписване на договор);
	Приложение Г: Формуляр на автобиография на ръководителя на проекта.
	Приложение Е1: Проект на стандартен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ;
	Приложение Е1-II: Образец на Искане за плащане;
	Приложение Е1-III: Финансова идентификация;
ДОКУМЕНТИ ЗА ИНФОРМАЦИЯ	Приложение Е1-IV: Образец на Междинен доклад (технически);
	Приложение Е1-V: Образец на Окончателен доклад (технически);
	Приложение Е1-VI: Образец на Междинен и окончателен финансов отчет;
	Приложение Е1-VII: Декларация за собствен принос;
	Приложение Е1-VIII: Образец на запис на заповед;
	Приложение Е1-IX: Образец на Банкова гаранция;
	Приложение Е1-X: Образец на Доклад за одит;
	Приложение Е2: Общи условия към финансираните договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПРР.

	<p>Приложение Ж: Декларация за нередности;</p> <p>Приложение Ж-0: Декларация за наличие/липса на установени нередности;</p> <p>Приложение Ж-1: Уведомително писмо за осчетоводени нередности;</p> <p>Приложение Ж-2: Уведомително писмо за осчетоводени върнати суми по нередности;</p> <p>ПРИЛОЖЕНИЕ Ж-3: Декларация за липса на установени нередности</p> <p>Приложение XVII: Указания за съхранение на документите по Оперативна програма “Регионално развитие” 2007-2013 г.;</p>
	<p>Приложение З: Насоки за осъществяване на мерките по информация и публичност от бенефициентите по ОПРР.</p>
	<p>Приложение И: Указания на Министерство на финансите № 91-00-502/27.08.2007 г. за третиране на ДДС като допустим разход при изпълнение на проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС;</p> <p>Указания на Министерство на финансите ДНФ № 01/10.03.2009 г. относно условията и реда за изплащане на безвъзмездна финансова помощ със средства на Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз и кореспондиращото национално съфинансиране;</p> <p>Указания на Министерство на финансите ДНФ № 05/16.03.2009г. относно допълнение на ДНФ № 01/10.03.2009 г. условията и реда за изплащане на безвъзмездна финансова помощ със средства на Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз и кореспондиращото национално съфинансиране;</p> <p>Указания на Министерство на финансите ДНФ № 02/10.03.2009г. относно сертифициране на разходите по Оперативни програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз;</p> <p>Указания на Министерство на финансите ДДС № 07/04.04.2008 г. относно редът и начинът за предоставяне на общини на средствата на Националния фонд от структурните фондове на Европейския съюз и от Кохезионния фонд, на средствата на Разплащателната агенция към Държавен фонд „Земеделие” и тяхното отчитане</p> <p>ПРИЛОЖЕНИЕ И-1: Декларация за съгласие за предоставяне на информация във връзка с ДДС от компетентните органи по приходите;</p> <p>ПРИЛОЖЕНИЕ И-2: Информация за размера на невъзстановимия данък върху добавена стойност, който се включва като допустим разход по проекта</p>
	<p>Приложение Й: Указания за попълване на формуляра за кандидатстване.</p> <p>Приложение Й-1: Указания за проекти, генериращи приходи</p> <p>Приложение Й-2: Методика за проверка и корекция на цени в СМР в индикативната ККС на проектните предложения за инфраструктурни проекти по ОПРР</p>
	<p>Приложение К: Списък на общините, извън обхвата на градските агломерационните ареали</p>